

Netapk dezinformacijos auka –
tikrink informacijos patikimumą!

Patikrinti
faktai

MES JAU
PATIKRINOME

www.digires.lt

INFORMACIJOS IŠKRAIPYMO BŪDAI

DIGIRES
Baltijos skaitmeninio atsparumo
tyrimų centras

Sąmokslų teorija

Teorija, kurios palaikytojai atmeta tradicinį, plačiai naudojamą ir pripažįstamą tikrą informacijos aiškinimo būdą. Vietoje to sąmokslų teorijų kūrėjai pasiūlo alternatyvų aiškinimo būdą, kuriame autoritetai, politinės figūros, įtakingi asmenys kaltinami turintys slaptų kėslų, kenkiantys sociumui.

Propaganda

Ypatingai kryptingai pateikta ir klaidinanti informacija, naudojama platinant ir populiarinant tam tikras politines pažiūras.

Sukurtas klaidingas turinys

100 proc. klaidinga, išgalvota informacija, sukurta tam, kad apgautų jos gavėjus. Ši informacijos iškraipymo būda galima vadinti melagiena. Melagienos dažniausiai kuriamos, siekiant priversti žmones priimti tam tikrus melagienų skleidėjams palankius sprendimus ar formuoti visuomenės nuomonę. Dažniausiai melagienos kuriamos siekiant politinių tikslų ar pasipelninti.

Manipuliacija

Tikra informacija ar jos aspektai, kurie buvo pakeisti tam, kad apgautų jos gavėjus. Manipuliacijos dažnai aptinkamos, analizuojant atvaizdus ar vaizdo įrašus. Tai gali būti tam tikru kampu darytos nuotraukos ar vaizdo įrašai, taip nufilmuoti ar nufotografuoti, siekiant įteigti idėją, kurios šis vaizdas iš tiesų neatspindi, taip pat – nuotraukų ir vaizdo įrašų redagavimo programomis patobulinti atvaizdai, kai kažkuris elementas pridodamas ar ištrinamas, o turinys dėl šio pakeitimo įgauna visai kitą prasmę.

Pamėgdžiojimas

Sukurtas klaidingas turinys, išplatintas prisidengiant žinomos naujienų agentūros ar žiniasklaidos priemonės vardu. Dažniausiai tokio tipo iškraipytą informaciją išduoda sensacingos antraštės, nesolidus kalbos stilius, neteisingai panaudoti logotipai, neteisingai atkurtas tinklalapio dizainas, neminimas turinio autorius.

Klaidingas kontekstas

Tikra informacija, kuria dalinamasi, pateikiant klaidingą kontekstinę informaciją. Klaidingą kontekstą kai kuriais atvejais sudėtinga identifikuoti be specialaus tyrimo, atliekamo siekiant išsiaiškinti, kokiomis aplinkybėmis iš tikrųjų buvo sukurta panaudotas teisingas turinys.

Netikra sąsaja

Dviejų tarpusavyje nesusijusių turinio vienetų susiejimas, siekiant klaidinti informacijos gavėją. Netikromis sąsajomis galima vadinti antraštes, pavadinimus ar vizualinę informaciją, naudojamą kartu su straipsniu, pasakojimu, vaizdo įrašu ar atvaizdu, kuriame nėra vaizduojama tai, apie ką kalbama panaudojote antraštėje ar pavadinime.

Satyra arba parodija

Klaidinanti informacija, sukurta pramogos tikslais. Kuriant satyrą ar parodiją nėra siekiama specialiai apgauti ir klaidinti, tačiau tokiu būdu iškraipyta informacija gali apkvailinti jos gavėjus. Satyrą ar parodiją taip pat gali pasitelkti piktavaliai ir, siekdami savo tikslų, specialiai šį turinį platinti kaip tikrą informaciją, neįspėjant apie jos pramoginę kilmę.

Daugiau patikrintų faktų www.digires.lt